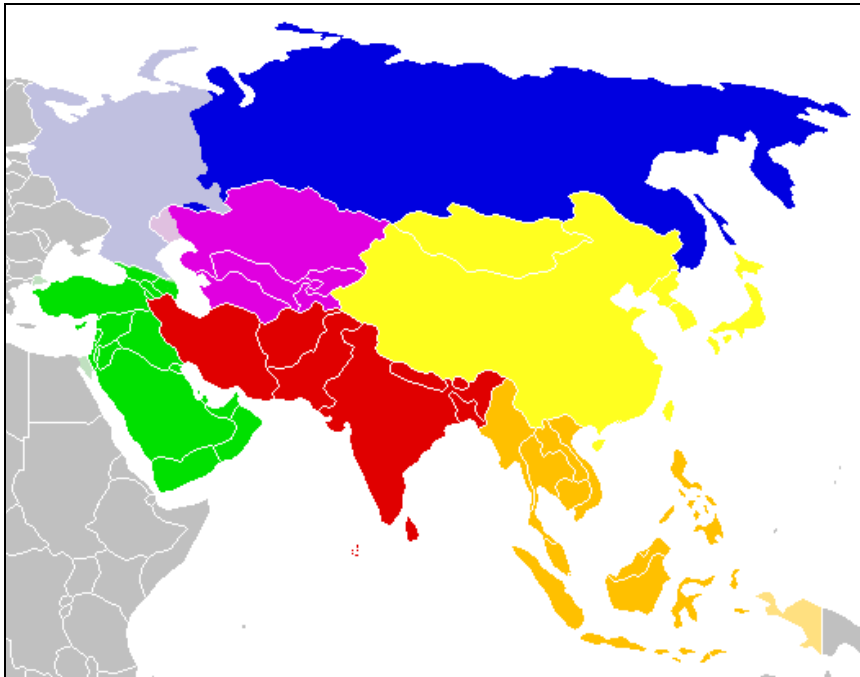

OHNISKA NAPĚTÍ VE SVĚTĚ

Ohniska napětí, neboli krizové oblasti jsou **střety** různých koncepcí řízení státu, společnosti, odlišného názoru na budoucí uspořádání země nebo nerovnoměrný ekonomický rozvoj sousedních zemí či jen oblastí jednoho státu. Problémy se dějí v oblasti styku různých kultur.

Regiony Asie:

■ Severní Asie ■ Střední Asie ■ Jihozápadní Asie ■ Jižní Asie ■ Východní Asie
■ Jihovýchodní Asie

Obr.č.1 zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Location-Asia-UNsubregions.png>

V předchozí textové části jsme se zabývali problémovou oblastí **Afriky**. V této části si všimneme ohnisek neklidu **ASIE**.

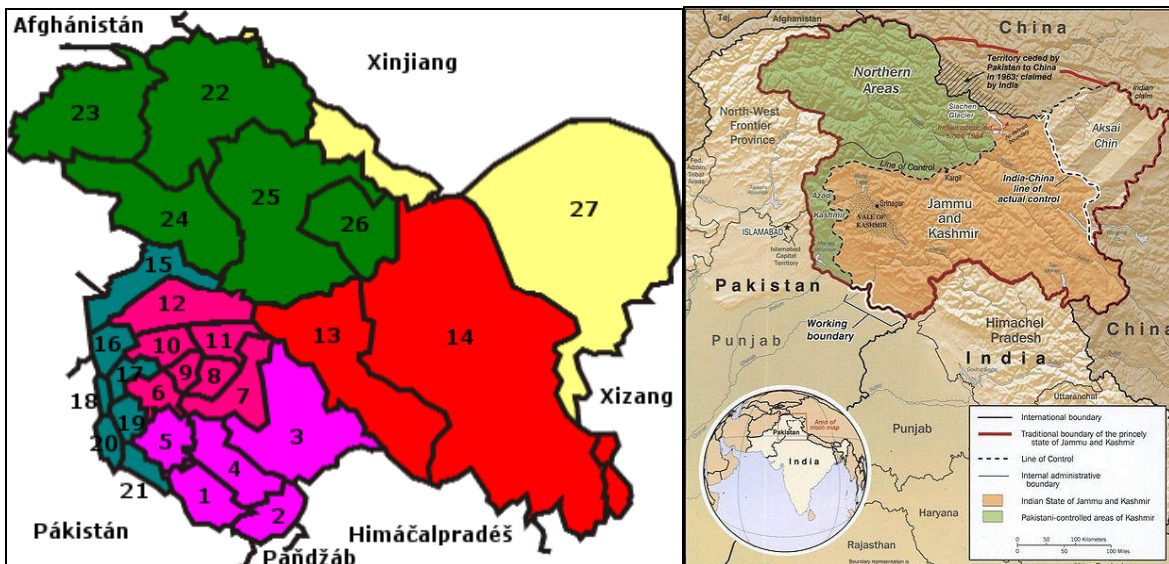
KAŠMÍR

Indie a Pákistán - dvě sousedící jaderné mocnosti indického subkontinentu vzájemně poměřují síly od získání nezávislosti na Británii v roce 1947. Jablko sváru v jejich vztazích představuje šest desítek let trvající konflikt o sporná území, z nichž nejdelikátnější je spor o Kašmír, vysokohorské území při hranici s Čínou.

http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/asie-a-oceanie/kasmir-60-let-krvavych-sporu-mezi-indii-a-pakistanem_27939.html

Kašmír je historické území a bývalé knížectví v Himálaji, dnes nárokové a spravované Indií, Pákistánem a částečně i Čínou. Území se dnes dělí na indický spolkový stát **Džammú a Kašmír**, **Azád Kašmír** a **Severní oblast**, které jsou spravované Pákistánem a čínskou část **Aksi Čin**. Území, kde se střetl lid 3 geokulturních sfér- **hinduisté, muslimové a buddhisté**. Jde o území křížení zájmů **islámského Pákistánu**, sekulární **Indie** a **komunistické Číny**. Historický stát Kašmír vznikl 1846. Ihned po osamostatnění Indie a Pákistánu v roce 1947 svedly tyto dva státy o Kašmír válku

Džammú a Kašmír - svazový stát v nejsevernější části **Indie**. Indická vláda považuje celé území za součást Indie, jako svůj nejsevernější stát a to včetně území spravovaného Pákistánem, kterému říká Pákistánem spravovaný Kašmír – okupovaný Kašmír. **Severní a část západního Kašmíru** spadá pod správu **Pákistánu**. **Aksai Chin** spadá pod správu **Čínské lidové republiky**.

Obrázek č. 2 a 3 zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Mapa-in-jk-okresy-cislovane.png>
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Kashmir_map_big.jpg

KOREA

Dříve politicky jednotné osvobození z japonské rozdělení na dva státy – severu a **kapitalistický** na úrovni **38. rovnoběžky**. Po 1950 až 1953 byla hranice poněkud upravena. července 1953 mezi oběma Korejskou lidově republikou s hlavním Pchjongjangem a hlavním městem Soulem nahrazeno mírovou

území se po okupaci v roce 1945 **komunistický** na jihu – s hranicí na korejské válce v letech mezi oběma státy Příklad, které od korejskými státy – demokratickou městem Korejskou republikou s panuje, dodnes nebylo smlouvou.

Obrázek č. 4 zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Mapa_Severn%C3%AD_Koreje.PNG

Středem Korejského poloostrova se táhne **DEMILITARIZOVANÉ PÁSMO** s nejpřísněji střeženou hranicí na světě. Jestliže zhruba do 70. let 20. století byla hospodářská vyspělost obou částí Koreje srovnatelná, Jižní Korea v 80. a 90. letech prodělala rozmach a demokratizaci, který ji vynesl mezi nejrozvinutější země světa, zatímco centrálně řízené hospodářství Severní Koreje se přes hláсанou politiku soběstačnosti potýká s vážnými problémy a země je závislá na masivních dodávkách potravin ze zahraničí. Navzdory proklamovanému odhodlání obou států k opětovnému sjednocení jsou výsledky občasných jednání zatím nevalné. Došlo ke vzájemným návštěvám malého počtu lidí z válkou rozdělených rodin, bylo dohodnuto zprovoznění silnice a železnice přes mezikorejskou hranici a výpravy obou zemí nastupují od roku 1991 na některých sportovních akcích pod společnou celokorejskou vlajkou.

Společná celokorejská vlajka

Korea je vedle Kypru poslední rozdělenou zemí. Její dvě části spolu válčily šest desetiletí.

Severní Korea – KILDR není rozhodně demokratická a její autoritativní režim v čele s „milovaným vůdcem“ -

Obrázek č. 5 zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Korea>
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Unification_flag_of_Korea.svg

Kim Čong-unem ji programově **izoluje od světa**. Poutá pozornost celého světa totalitním režimem, enormním zbrojním úsilím, vývojem jaderných zbraní, hrozbou použití a je zařazena mezi „osy zla“.

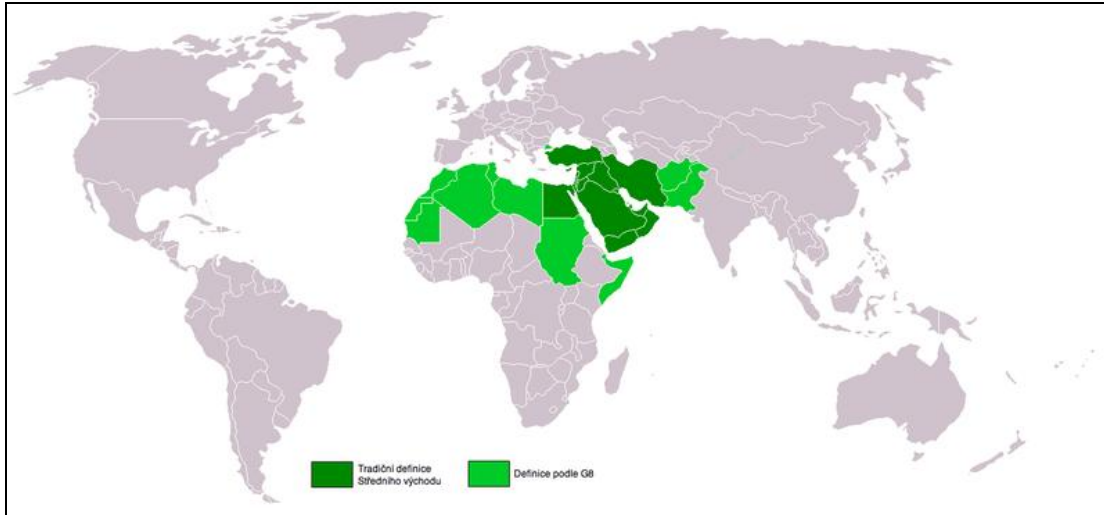
Jižní Korea – Korejská republika je protipólem a prošla demokratickým vývojem. Patří mezi „asijské tygry“ a v ekonomice globálního světa se jí daří. Korejský poloostrov zůstává stále jedním z nejvýznamnějších ohnisek ve světě. Dělicí čára 38. rovnoběžky je pouhou linií příměří. Zde válka neskončila mírem, je pouze přerušena. Severní Korea se chová nevypočitatelně. Vyvinula a vyzkoušela rakety středního doletu a pracuje na vlastní jaderné zbraně.

Panmunjom Obrázek č. 6 zdroj: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Panmunjeom_DMZ.png

KURDISTÁN

Dnes se pojmem **Kurdistán** označuje oblast, jež je obydlená většinou populací Kurdů, **indoevropským národem** žijícím na Blízkém východě. Kurdistán sahá svou plochou do pěti samostatných států: Turecka, Sýrie, Iráku, Íránu a Arménie.

Tmavě zelená - tradiční Blízký východ, světle zeleně - Širší Blízký východ podle G8
Obrázek č. 7 zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:GreaterMiddleEast_CS.png

Kolem **původu Kurdů** se vede řada vědeckých debat a teorií, je nutno dodat, že vzhledem k osidlovacímu procesu, který trval celá staletí, nejsou žádné řádné důkazy. Existuje řada teorií, z nichž jedna tvrdí, že kurdské kmeny přišly do míst jejich dnešního rozšíření již v prehistorické době. Předpokládá se, že se tak stalo v druhém tisíciletí před naším letopočtem. V té době přišel na Blízký východ indoevropský kmen Árijců. Íránská plošina se stala předělem mezi Blízkým východem a střední Asií, tedy indickým subkontinentem. Toto území sloužilo i jako dočasné útočiště pro tehdy nově přicházející kmeny z východu. Předpokládá, že se Kurdové, kteří sem přišli s přistěhovaleckou vlnou indoevropských Árijců, se promísili s obyvatelstvem, které již na tomto území žilo.

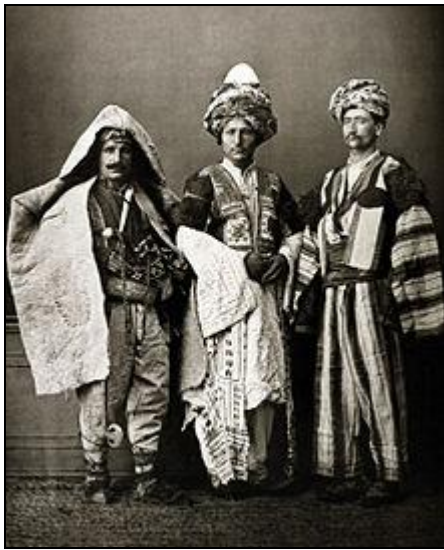
Obrázek č. 8 zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Bl%C3%ADzk%C3%BD_v%C3%BDchod

Mapka označuje země Blízkého východu.

Turecká vláda dlouhá léta utlačuje Kurdy

Kurdské děti

Obrázek č. 9 a 10 zdroj:http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Children_puppy_sulaimania.jpg
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Kurdsocostunme.jpg>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Kurdov%C3%A9>

Kurdové jsou nejpočetnější národ světa bez vlastního státu. Kurdská strana pracujících - PKK vede válku proti turecké armádě - gerilová válka . Neustálé snahy o nezávislost nadále trvají.

Tři teorie o příchodu Kurdů můžete najít na níže uvedené adrese:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Kurdov%C3%A9>

VIETNAM

Rozdělený Vietnam

Podle Ženevských dohod byl Vietnam rozdělen na Ho Chi Minhův komunistickou severní Vietnamskou demokratickou republiku a pro francouzskou jižní Vietnamskou republiku.

Během 300 denního období otevřených hranic téměř 1 milion většinou katolických obyvatel uprchl do Jižního Vietnamu. Na severu probíhalo rozsáhlé vraždění majitelů půdy, na jihu komunistické jednotky Vietcongu zahájily v 50. letech partyzánské operace s cílem svrhnout režim prezidenta Diema. Vojenské operace partizánského komunistického Vietcongu a jednotek Vietminhu probíhaly i na území sousedící Kambodže.

Vietnamská demokratická republika či **Demokratická republika Vietnam** , obvykle označovaná jako **Severní Vietnam**, byla komunisty ovládaný stát v severní části Vietnamu v severní polovině moderního Vietnamu, zahrnující Tonkin a severní polovinu Annamu.

Hlavním městem - byla Hanoj. **Nezávislost** byla vyhlášena Ho Či Minem **1945**. Severní Vietnam zanikl 2. července 1976 po vítězné Vietnamské válce a dobytí Jižního Vietnamu tím, že se oba vietnamské státy **sjednotily** a vytvořily jednotnou **Socialistickou republiku Vietnam**. Hlavním náboženstvím je buddhismus. **Vietnamská republika** - nazývaná **Jižní Vietnam** byla státem nacházejícím se na území dnešní Vietnamské socialistické republiky, **jižně od 17. rovnoběžky**. Vznikla rozdělením původní francouzské kolonie **Vietnamský stát**. Na Ženevské mírové konferenci v roce 1954 bylo jako součást mírového řešení konfliktu mezi Francií a komunisty ovládaným hnutím **Viet Minh** dohodnuto rozdělení Vietnamu 17. rovnoběžkou, přičemž v obou částech země měly proběhnout volby a následně rozhovory o reunifikaci. Toto řešení však bylo, vzhledem ke komunistickým volebním manipulacím na severu, vládou Vietnamské republiky později odmítnuto. Během své krátké existence byla republika neustále ohrožována jak vnitřními boji s komunistickou organizací Vietkong, používající někdy i **teroristické metody boje**, jako třeba útoky na civilní obyvatelstvo, tak vměšováním Vietnamské demokratické republiky na severu do tohoto konfliktu. Těmto útokům, přes snahu svobodného světa, včetně zapojení ozbrojených sil USA, nakonec podlehla a byla tzv. Prozatímní revoluční vládou Jižního Vietnamu přivtělena k VDR, přičemž celek dostal název **Vietnamská socialistická republika**.

Přeživší z masakru v Dak Son

Obrázek č. 11 zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Infant_victim_of_Dak_Son_massacre.jpg

http://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1lka_ve_Vietnamu

Obrázek č. 12 zdroj: <http://en.wikipedia.org/wiki/File:Bandovietnam-final-fill-scale.svg>

Trvání vietnamské války od roku 1964 do 30.4. 1975

Severovietnamské vítězství: 1. Pařížská mírová dohoda 2. Stažení amerických vojenských jednotek 3. Zánik Jižního Vietnamu a sloučení se severním v jeden Vietnam (Studená válka – vysvětlete co tento pojem znamená – použijte tuto adresu:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Studen%C3%A1_v%C3%A1lka)

KAMBODŽA

NORODOM SIHAMOMI

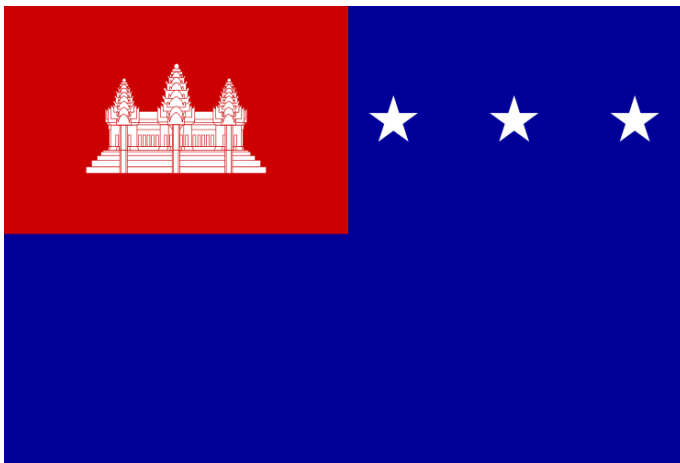
Obrázek č. 13 zdroj <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Cb-map.png>

Obrázek č. 14 zdroj http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Norodom_crop.jpg

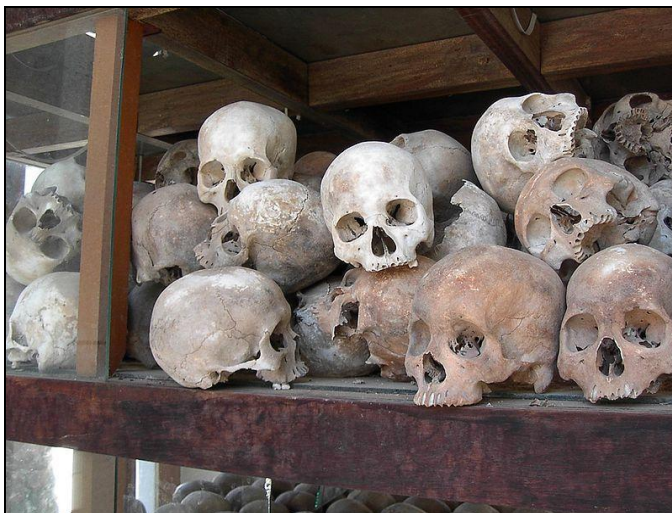
Kambodža – celý název **Kambodžské království** . Země patří mezi nejchudší v regionu. Smutný věhlas si získala zejména vinou řádění Rudých Khmerů v letech 1975 - 1979 v čele s **Pol Potem**, kdy byly vyvražděny na 2 miliony obyvatel - zhruba čtvrtina tehdejší populace. V letech 1976 - 1990 byl pro Kambodžu používán název **Kampučia** . V roce 1970 se do čela země dostala proamerická vláda vedená generálem Lon Nolem, který měl s králem značně problematické vztahy. Když počátkem ledna 1970 král Sihanuk odletěl do Francie na léčení, došlo postupně k dalšímu vyhrocení vztahů, který rychle směřoval k převratu. V březnu 1970 byly nejdříve davem zdemolovány obě vietnamské ambasády v zemi v reakci na rozsáhlou přítomnost a vojenské operace minimálně 40.000 vietnamských jednotek Vietminhu a prokomunistického partyzánského Vietcongu v Kambodži. Levicový král Sihanuk žil po převratu v exilu v Číně, odkud podporoval Rudé Khméry. Sliboval si od nich, že se s Lon Nolem vypořádají.

Ozbrojený boj Rudých Khmérů postupně získal podporu značné části obyvatelstva. Díky ní se Rudí Khmérové dostali do čela země, když v dubnu 1975 obsadili hlavní město Pnompenh. Tehdy ze dne na den změnili tvář a z osvoboditelů se stali vrazi. Jedním z jejich prvních rozhodnutí byla poprava většiny vládních činitelů a významných osobností na místním stadionu včetně Sirik Mataka, v té době již zbaveného funkcí. Lon Nolovi se podařilo uprchnout do USA. Několikaletá krutovláda Rudých Khmérů vrátila zemi o několik století zpátky a připravila o život miliony lidí. Stát byl přejmenován na Demokratická Kampučia.

Obyvatelstvo země bylo vystěhováváno do vesnických gulagů, kde realizovali utopickou ideu agrárního komunismu. Rudí Khmérové uzavřeli státní hranice, zrušili peníze. Zavedli všeobecnou pracovní povinnost 12 až 16 hodin každý den. Seběmenší prohřešek se trestal smrtí. Ze škol vznikala vězení, kde docházelo ke krutému mučení vězňů, již byli popravováni a pohřbíváni do hromadných hrobů na tzv. " vražedných polích".

Vlajka Khmérské republiky vedené Lon Nolem Obrázek č. 15 zdroj:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Flag_of_the_Khmer_Republic.svg

Oběti Rudých Khmérů Obrázek č. 16 zdroj:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Kambod%C5%BEa>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Choeungek2.JPG>

Rudí Khmérové systematicky likvidovali inteligenci.. Lékaři byli popraveni a na jejich místa byli jmenováni nevzdělání rolníci. Postupně byly rušeny rodiny, lidé byli nuceni žít ve skupinách, společně pracovat, společně se stravovat a společně se po práci politicky školit. Byla zrušena veřejná doprava, veškerá města - včetně dříve milionového Phnom Penhu vylidněna, zrušen přístup k informacím. **Pol Pot** utajoval i vládu vlastní země. Oficiálně byl hlavou státu Norodom Sihanouk, který však byl vězněn ve svém paláci. Přesto šlo o první **komunistické království v dějinách**. Až v roce 1977 připustil Pol Pot existenci vládnoucí skupiny. Obyvatelé tak neznali představitele své země, nevěděli, co se děje za hranicemi.

1979 – Vietnam vnikl do Kambodže - konec vlády Rudých Khmérů

1998 – smrtí Pol Pota končí hnutí Rudých Khmérů

dnes u moci vysoký představitel bývalých Rudých Khmérů

Obrázek č. 17 zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:S-21_Skull_Map.jpg

Mapa Kambodže z lidských lebek v bývalé věznici [S-21](#) v [Phnompenhu](#)

Odkazy:

Soubor:Location-Asia-UNsubregions.png. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-06-06]. Dostupné z:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Location-Asia-UNsubregions.png>

Soubor: Kašmír mapa big.jpg. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-06-06]. Dostupné z:

http://en.wikipedia.org/wiki/File:Kashmir_map_big.jpg

ZEMAN. Soubor:Mapa-in-jk-okresy-cislovane.png. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-06-06]. Dostupné z:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Mapa-in-jk-okresy-cislovane.png>

Soubor:Mapa Severní Koreje.PNG. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-06-06]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Mapa_Severn%C3%AD_Koreje.PNG

Soubor:Unification flag of Korea.svg. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-06-06]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Unification_flag_of_Korea.svg

GLOBALJUGGLER. File:Panmunjeom DMZ.png. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-06-06]. Dostupné z:

http://en.wikipedia.org/wiki/File:Panmunjeom_DMZ.png

CARLOSAR. Soubor:GreaterMiddleEast CS.png. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-06-06]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:GreaterMiddleEast_CS.png

US-GOVERNMENT. Soubor:MiddleEast.png. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-06-06]. Dostupné z:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:MiddleEast.png>

Soubor:Kurdscozunme.jpg. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-06-06]. Dostupné z:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Kurdscozunme.jpg>

Soubor:Children puppy sulaimania.jpg. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-06-06]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Children_puppy_sulaimania.jpg

Soubor:Infant victim of Dak Son massacre.jpg. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-06-06]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Infant_victim_of_Dak_Son_massacre.jpg

NGAVIET. Soubor: Bandvietnam-final-fill-scale.svg. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-06-06]. Dostupné z:

<http://en.wikipedia.org/wiki/File:Bandvietnam-final-fill-scale.svg>

ALBEIRO, Reinaldo a Rodas TORRES. Soubor:Norodom crop.jpg. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-06-06]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Norodom_crop.jpg

Fil:Cb-map.png. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-06-06]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Cb-map.png>

Soubor:Flag of the Khmer Republic.svg. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-06-06]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Flag_of_the_Khmer_Republic.svg

Soubor:Choeungek2.JPG. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-06-06]. Dostupné z:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Choeungek2.JPG>

GOVAN, Donovan. Soubor:S-21 Skull Map.jpg. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-06-06]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:S-21_Skull_Map.jpg

Použité zdroje:

DEMEK, Jaromír, Vít VOŽENÍLEK a Miroslav VYSOUDIL. *Geografie pro střední školy 1: Fyzickogeografická část*. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, akciová společnost, 1997. ISBN 80-85937-73-5.

BIČÍK, Ivan, Vladimír BAAR, Zdeněk ČERMÁK, Václav FRAJER a Radim PERLÍN. *Hospodářský zeměpis: globální geografické aspekty světového hospodářství*. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti s. r. o., 2003. ISBN 80-86034-52-6.

VALENTA, Václav a Alois MICHÁLEK. *Současný svět: Učebnice zeměpisu pro základní školy a víceletá gymnázia*. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, s. r. o., 1998. ISBN 80-86034-21-6.

SMOLOVÁ, Irena a Miroslav VYSOUDIL. *Zeměpis na dlani*. Olomouc: Rubico, 2003. ISBN 80-85839-88-1.

KRÁL, Václav. *Fyzická geografie Evropy*. Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0684-2.

ŠLACHTA, Mojmír, Tomáš BURDA a Milan HOLEČEK. *Ohniska napětí ve světě*. Praha: Kartografie Praha, a. s., a Nakladatelství České geografické společnosti, s. r. o., 2007. ISBN 978-80-7011-926-6.

PLUSKAL, Miroslav, Petr BRADÁČ, Petr KRAUS a Marie KRAUSOVÁ. *Zeměpis pro 8.ročník: Společenské složky krajiny, Politická mapa světa*. Praha: Nakladatelství Alter, 2003. ISBN 80-7245-049-2.

SMOLOVÁ, Irena a Miroslav VYSOUDIL. *Zeměpis: Ilustrovaný přehled středoškolského zeměpisu*. Olomouc: Rubico, 2003. ISBN 80-85839-88-1

